

Prosjektrapport

Prosjektlederstilling bifangst.

Bakgrunn og formål for prosjektet

Trulssen Consulting gjennomførte i perioden september-desember 2006 workshoper flere steder langs kysten for å kartlegge potensialet for å utnytte bifangst-arter. Resultatene fra workshopene er oppsummert i en rapport fra Trulssen Consulting som tidligere er oversendt FHF.

Med bakgrunn i resultatene fra Trulssen sin rapport ønsket LUR-programmet å videreføre arbeidet med bedre utnyttelse av bifangst-arter for to områder;

- Bifangst fra kystflåten i Vesterålen i samarbeid med Vesterålen Fiskeripark AS
- Bifangst fra trålerflåten i samarbeid med Aker Seafood Hammerfest A/S og Arvid Nergård A/S

I tillegg ville LUR-programmet følge opp arbeidet med bifangst i Sør-Norge sammen med Fiskeridirektoratet og næringsaktører.

Prosjektlederstilling LUR

Gunnar Trulssen var engasjert som prosjektleder bifangst fra september til desember 2006. Frank Jakobsen i LUR-programmet var koordinator for arbeidet med bifangst. For å videreføre arbeidet og koordinere bifangst-aktiviteter i Egersund, Vesterålen og Troms/Finmark ville styret i LUR-programmet at Frank Jakobsen skulle ha en sentral rolle. Det ble vurdert som svært viktig at arbeidet ble videreført med en aktiv og pådrivende deltagelse fra LUR-programmet for å få fremdrift og resultater. Frank Jakobsen var ansatt til å koordinere alle FoU-aktiviteter i LUR-programmet, og det ville ikke vært ressurser innenfor disse rammene til et utvidet arbeide i forhold til bifangst. Det ble derfor avsatt inntil kr 100.000 fra LUR-programmet for 2007 til en prosjektlederstilling for Frank Jakobsen for å koordinere og gjennomføre det videre arbeidet med bifangst i 2007/2008.

Formål

Formålet med prosjektet var å sikre koordinering, fremdrift og resultater i arbeidet med bifangst i Vesterålen, Troms/Finmark og Sør-Norge ved at det ble avsatt midler til en prosjektlederstilling.

Nytteverdien for næringen ville være muligheten for kommersialisering av flere marine arter som kunne gi økt verdiskaping gjennom hele verdikjeden. Aktuelle arter det ble arbeidet med i prosjektene var bl.a. skater, skolest/iskalt, blåsteinbit, gapeflyndre, skrubbe, smørflyndre og lomre.

Prosjektgjennomføring

Prosjektarbeidet var basert på bifangst fra trålerflåten i Nord-Norge, kystflåten i Vesterålen og bifangstarter i Sør-Norge. Det ble definert 3 prosjekter for å følge opp arbeidet med bifangst:

Forprosjekt bifangst Vesterålen, FHF-nr. 312024-3

Bifangst fra trålerflåten i Troms og Finnmark, FHF-nr. 343144
Karakterisering av olje fra svarthå og havmus, FHF-nr. 900341

Forprosjekt bifangst Vesterålen

Det ble gjennomført et forprosjekt sammen med Vesterålen Fiskeripark for å kartlegge mulighetene for kommersiell utnyttelse av bifangst fra kystflåten i Vesterålen. I forbindelse med arbeidet ble det gjennomført en reise i Vesterålen og til Andøya der vi intervjuet 5 fiskeindustribedrifter og 6 fiskebåter.

Forprosjektet konkluderte med at det ikke var kommersielt grunnlag for å utvikle nye bifangstarter fra kystflåten i Vesterålen. De artene som markedet betaler godt for er det sannsynligvis for små bestander til at et direktefiske kan være mulig. Av arter som det er mulig å få til et større fiske etter er det enten for dårlig pris og/eller for stor innblanding av kvotebelagte arter til at dette lar seg gjøre. Dette gjelder særlig fiske etter isgalt og skate.

Prosjektet er avsluttet og rapportert til FHF.

Bifangst fra trålerflåten i Troms og Finnmark

Formålet med prosjektet var å få kartlagt forekomsten av bifangst fra trålerflåten i Nord-Norge, og kartlegge lønnsomhetspotensialet gjennom markedsanalyser. Målsetningen var å bygge opp lønnsomme varestrømmer basert på utvalgte bifangstarter.

På innledende møter med forskere fra HI og NFH ble det påpekt at vi nøye måtte vurdere potensialet for lønnsom utnyttelse av bifangst-arter fra trålfisket. Potensielt verdifulle flatfiskarter blir sortert ut i meget stor grad, og bifangst-artene utgjør bare 1-2% av brutto fangst fra trålerflåten.

Samtaler med rederiene antydte også at mengden bifangst var liten, samtidig som de mente at de måtte få minimum 10 kr/kg for at det skulle lønne seg å ta vare på bifangstartene.

Siden volumet av bifangstarter var så usikkert ble det inngått en avtale med doktorgradstipendiat Manu Sistiaga ved NFH om at han i forbindelse med 3 trålertokt i regi av NFH skulle gjennomføre en kartlegging av bifangst. Sistiaga konkluderte med at på alle de tre toktene var mengden bifangst av ikke-regulerte arter svært liten og ujevn. Hans samtaler med skippere og vitenskapelig personale med erfaring fra tokt tilsier også at mengden bifangst vanligvis er helt minimal.

Med bakgrunn i disse resultatene ble det besluttet å ikke videreføre prosjektet. Man antar at mengden bifangst fra trålerflåten av ikke-regulerte arter er så liten at den ikke kan gi grunnlag for lønnsomhet.

Prosjektet er avsluttet og rapportert til FHF.

Bifangst i Sør-Norge

Med bakgrunn i innspill fra Ecco Marine AS ble det besluttet å gjennomføre et prosjekt for karakterisering av olje fra svarthå og havmus. Fiske etter havmus og svarthå er pr. i dag ikke et kommersielt fiske. Disse artene tas opp som bifangst, og blir normalt dumpet på havet

igjen. Man ser imidlertid at tilgangen på Skagerrakkysten er god, og at man kan få store mengder på enkelte av fiskefeltene. Ecco Reker Havfruen AS har foretatt prøvofiske på Sørlandskysten for å kartlegge forekomstene av svarthå og havmus.

Det er spesielt leveren som anses verdifull fra disse artene på grunn av den spesielle fettsyresammensetningen som lipidene har. Ecco Marine AS ønsker i samarbeid med Nofima Mat å skaffe kunnskaper om hvordan man kan optimalisere produksjonsutbytte og kvalitet, samt dokumentere egenskapene til olje fra lever av svarthå og havmus.

Gjennom prosjektet skal det fokuseres på:

- Beskrivelse/karakterisering av oljenes sammensetning, dvs. de enkelte lipidklasser og sammensetningen av klassene.
- Undersøkelse av oljenes stabilitet og kvalitet under forskjellige prosessbetingelser.
- Sammenligning med alternative marine oljer med påstått dokumentert effekt.
- Litteratursøk med hensyn på å finne lipidklaser og deres helseeffekter.

Prosjektet ble først startet opp i et samarbeid med Nofima Marin i 2008. Det viste seg at arbeidet ikke ble gjennomført i henhold til kontrakter og avtaler, slik at avtalen med Nofima Marin ble oppsagt. Prosjektet ble i samråd med Ecco Marine AS flyttet til Nofima Mat høsten 2009, og det er nå god fremdrift i prosjektet.

Prosjektet pågår fortsatt, og vil avsluttes i løpet av juni 2010.

Kostnader og finansiering

Kostnader

Kostnadene i prosjektet er som følger;

Prosjektledelse Bifangst Vesterålen (60 t x 500)	30.000
Prosjektledelse Bifangst trålerflåten (55 t x 500)	27.500
Prosjektutvikling/-ledelse bifangst sør (35 t x 500)	<u>17.500</u>
SUM kostnader	75.000

Finansiering

Prosjektet er finansiert gjennom LUR-midler avsatt i 2007.

Formidling

Resultatene fra Forprosjekt Bifangst Vesterålen (312024-3) er oppsummert i en rapport fra Vesterålen Fiskeripark. Rapporten er sendt ut til aktuelle næringsaktører og er tilgjengelig gjennom nettsidene til FHF.

Innledende arbeid i prosjektet for Bifangst fra trålerflåten i Troms og Finnmark (343144) viste at det bifangsten fra ikke-regulerte arter var så liten at man antok at det ikke var grunnlag for lønnsomhet. Rapporten er tilgjengelig gjennom nettsidene til FHF.

Arbeidet med bifangst i Sør-Norge foregår fortsatt (900341). Når prosjektet er ferdig i juni 2010 vil det bli utarbeidet et fakta-ark fra prosjektet, og rapporten fra Nofima mat legges ut på nettsidene til FHF.

Tromsø 06.01.10
Frank Jakobsen